

ЗВО “ УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА”

**Факультет суспільних і прикладних наук
Кафедра дизайну**

КОМПОЗИЦІЯ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Галузь знань	02 Культура і мистецтво
Спеціальність	022 Дизайн
Освітній рівень	перший (бакалаврський)
Освітня програма	Графічний дизайн

Вид дисципліни	базова	
Мова викладання, навчання та оцінювання		українська

**Івано-Франківськ
ЗВО «Університет Короля Данила»
2022**

ЗАТВЕРДЖЕНО на засіданні кафедри дизайну
Протокол № 1 від 31.08.2022 р.

Розробник(-и):

Гілязова Н.М. кандидат мистецтвознавства, доцент

e-mail	nataliia.hiliazova@iful.edu.ua
Номер аудиторії чи кафедри	5 поверх, кафедра дизайну
Посилання на сайт	https://ukd.edu.ua/navchannya/ https://ukd.edu.ua/specialty/dizayn https://ukd.edu.ua/person/nataliya-gilyazova

**Лист оновлення та перезатвердження робочої програми
навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри	Підпис гаранта освітньої програми
2022-2023	31.08.2022 р.	1		

ВСТУП

Композиція – співставлення, складання, співвідношення сторін і поверхонь, частин між собою, які разом взяті, складають (компонують) певну форму. Це побудова твору мистецтва тощо.

Мета викладання даного курсу – необхідно засвоїти знання з композиції, вивчення основних і найбільш поширених способів і прийомів естетичного застосування на практиці. Ознайомлення з головними законами, засобами, характеристиками та складовими частинами мистецтва композиції.

Основними завданнями під час вивчення дисципліни є:

- розуміти комплексний характер практичного процесу впровадження композиції в створення проектів, творів тощо,
- послідовне ускладнення завдань, ознайомлення з найбільш типовими і важливими функціями та формами,
- знати закони, засоби, матеріали композиції, застосування усної та письмової інформації в процесі проектування.
- оперувати характеристиками основних законів, засобів, компонентів, суспільними та асоціативними основами естетичного сприйняття форм, кольору, освітлення, ритму та інших компонентів композиції;
- знати закономірності синтезу форм на площині, у просторі, основні принципи, методи, способи естетичного створення проектів композиції.
- створювати та виконувати ескізні проекти та композиційні розробки, використовувати властивості, якості та засоби композиції (композиційна рівновага, симетрія та асиметрія, пропорційність, масштабність, ритм, контраст та нюанс);
- самостійно збирати та аналізувати інформацію отриману з Інтернет ресурсів.
- застосовувати здобуті знання та навички в галузях графічного дизайну та у вирішенні творчих завдань.

Компетентності, яких набувають студенти внаслідок вивчення навчальної дисципліни

Код компетентності	Назва компетентності	Результати навчання
СК 3.	- Здатність здійснювати композиційну побудову об'єктів дизайну	ПРН 7. Аналізувати, стилізувати, інтерпретувати та трансформувати об'єкти для розроблення художньо-проектних вирішень.

		<p>ПРН 9. Створювати об'єкти дизайну засобами проектно-графічного моделювання.</p> <p>ПРН 11. Розробляти композиційне вирішення об'єктів дизайну у відповідних техніках і матеріалах</p>
--	--	--

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс	1		
Семестр	1		
Кількість кредитів ECTS	3		90 год.
Аудиторні навчальні заняття	56 год.	лекції	14 год.
		практичні	42 год.
Самостійна робота			4 год
Форма підсумкового контролю	екзамен		30 год.

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни:

Попередні дисципліни	Наступні дисципліни
	Дизайн-проектування
	Формоутворення
	Шрифти і типографіка

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Основні поняття композиції.

Основні поняття композиції. Розвиток композиції. Види композиції (фронтальна, об'ємна, глибинно-просторова). Компоненти композиції (форма, лінія, пляма, колір, світло. Фактура, фон і ракурс). Композиційні засоби (статика, динаміка, симетрія, асиметрія. Ритм, контраст, нюанс,).

Тема 2. Закони композиції.

Ідейний задум. Композиційний центр. Співрозмірність. Цілісність композиції. Співвідношення форм.

Тема 3. Матеріал композиції. Засоби композиції

Крапка. Лінія та її види. Функції та розміщення лінії на площині. Геометричне, оптичне в композиції. Розміщення форм на площині за принципами вільного розміщення, торкання, прилягання, накладання, перетину. Пропорції. Маса. Принципи членування форми. Ритм: метричний (статичний) і періодичний (динамічний).

Тема 4. Принципи композиції. Колір в композиції.

Геометричний вигляд та види форми. Величина (величина, прирівняна до людини, однакові величини, незначна різниця величин, значна різниця величин). Об'єктивна властивість форми (тотожність, нюанс, контраст, розміри). Поняття про колір. Колірний тон. Контраст. Нюанс. Гармонія кольорів (монохромна; споріднена; тріада; контрастна).

Тема 5. Прийоми гармонізації. Матеріал гармонізації.

Симетрія та її види (абсолютна симетрія, відносна симетрія (дзеркальна), трансляційна (перенесення) симетрія, комбінація трансляційної і дзеркальної, симетрія обертання). Асиметрія. Схеми різних форм рівноваги на площині. Статика. Динаміка. Контраст та його види. Нюанс. Фактура. Текстура.

№ тем и	Назва теми	Кількість годин				
		В с ь г о	А у д и т о р н а	Л е к ц і ї	П р а к т и ч н і	С а м. р о б о т а
1.	Основні поняття композиції		12	2	10	1
2.	Закони композиції		10	2	8	
3.	Матеріал композиції. Засоби композиції		12	4	8	
4.	Принципи композиції. Колір в композиції		12	4	8	2
5	Прийоми гармонізації. Матеріал гармонізації		10	2	8	1
	Кількість годин на вивчення дисципліни	60	56	14	42	4
	Підсумковий контроль	30				
	Всього годин	90				

ТЕМИ ЛЕКЦІЙ

№ з/п		Тема лекції	Кількість годин
1.	Лекція 1.	Основні поняття композиції	2
2.	Лекція 2.	Закони композиції	2
3.	Лекція 3.	Матеріал композиції. Засоби композиції	4
4.	Лекція 4.	Принципи композиції. Колір в композиції	4
5.	Лекція 5.	Прийоми гармонізації. Матеріал гармонізації	2
	Всього годин		14

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Вимоги до завдання	Кількість год.
1.	Лінія, пляма, крапка в композиції.	В 12 квадратах створити 12 окремих композицій з використанням крапки, лінії та плями. Складові елементи між собою можуть перехрещуватися, накладатися один на одного, дотикатися тощо. При виконанні графічного завдання необхідно враховувати, що кожен квадрат повинен бути пов'язаний один з одним в єдину цілісну композицію. Матеріал: формат А4, туш, перо	10
2.	Принципи розміщення форм на площині	Створити графічну композицію де геометричні форми (коло, квадрат, прямокутник тощо) розміщені за принципом накладання один на одного. Матеріал: туш, перо, гуаш. Формат А4	8

3.	Метричний і періодичний ряд у композиції	Створити ритмічні композиції у смужці (орнаменти з рослинних і геометричних елементів). Матеріал: туш, перо, гуаш. Формат А4	8
4.	Симетрія і статика	Створити графічну композицію стилізованої комахи застосувавши симетрію, статику, лінію і пляму Матеріал: туш, перо. Формат А4	8
5.	Асиметрія і динаміка	Створити композицію стилізованих тварин застосувавши асиметрію, динаміку, геометричні форми, текстури і фактури. Матеріал: туш, перо. Формат А4.	8
	Всього годин		42

САМОСТІЙНА РОБОТА

Самостійна робота студента має на меті поглиблення, узагальнення та закріплення теоретичних знань які студент застосує на практиці, а також за допомогою проектування студент повинен навчитися передавати свої творчі ідеї.

Рекомендації до оформлення самостійної роботи:

Завдання передбачає створення композицій до пройденого матеріалу лекцій та практичних занять.

Формат А4. Матеріал: туш, перо, гуаш, акварельні фарби. Роботи зібрані у папку.

Назва завдання	Вимоги до завдання	Кіль-сть год.
Вправи на лінію	На форматі створити різноманітні поєднання ліній. Матеріал: туш, перо. Формат: А4	1

Колір в композиції	В 12 квадратах створити нескладні композиції застосувавши геометричну форму (коло, квадрат, прямокутник). Підібрати розмірне і кольорове співвідношення елементів для об'єднання квадратів в єдину органічну композицію. Застосувати кольорову гаму на вибір: холодна, гаряча, із застосуванням ахроматичного кольору. Матеріал: гуаш. Формат А4.	2
Фактура. Текстура	Виконати вправи на застосування фактури і текстури в композиції. Матеріал: туш, перо. Формат А4	1
Всього годин		4

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають практичні заняття, а також виконання самостійної роботи.

Фіксація поточного контролю здійснюється в “Електронному журналі обліку успішності академічної групи” (далі - Журнал) на підставі чотирибальної шкали – “2”; “3”; “4”; “5”. У разі відсутності студента на занятті виставляється “н”. За результатами поточного контролю у Журналі автоматично визначається підсумкова оцінка, здійснюється підрахунок пропущених занять.

Порядок проведення поточного оцінювання знань студентів.

Оцінювання знань студента під час практичних занять проводиться за такими критеріями:

- ступінь засвоєння теоретичного матеріалу навчальної дисципліни;
- вміння реалізовувати власні творчі композиційні рішення;
- відповідність практичного завдання, що виконалося, заданій темі;
- самостійність виконання роботи.

Усі пропущені заняття, а також негативні оцінки студенти зобов'язані відпрацювати впродовж трьох наступних тижнів. У випадку недотримання цієї норми, замість “н” в журналі буде виставлено “0” (нуль балів) без права перездачі.

Студенти повинні мати оцінки з не менше 50% лабораторних /семінарських/практичних занять.

Критеріями оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння техніками виконання живопису, навички і прийоми виконання практичних завдань, самореалізація на лабораторних заняттях.

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення семестрової графічної роботи (заліку), завданням якої є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

До підсумкового контролю **допускаються студенти**, які за результатами поточного контролю **отримали не менше 35 балів**. Усі студенти, що отримали 34 балів і менше, не допускаються до складання підсумкового контролю і на підставі укладання додаткового договору, здійснюють повторне вивчення дисципліни впродовж наступного навчального семестру.

Також до семестрового контролю не допускаються студенти, що не оплатили за навчання.

За результатами підсумкового контролю (екзамен/диференційований залік) студент може отримати 40 балів. Студенти, які під час підсумкового контролю отримали 24 балів і менше, вважаються такими, що не склали екзамен/диференційований залік і повинні йти на перездачу.

Загальна семестрова оцінка з дисципліни, яка виставляється в екзаменаційних відомостях, оцінюється в балах (національної шкали, 100-бальної шкали й шкали ЄКТС) і є сумою балів, отриманих під час поточного та підсумкового контролю.

Студенти можуть підвищувати свій рейтинг під час екзаменаційної сесії через одноразову повторну перездачу, попередньо подавши заяву адміністрації коледжу не пізніше одного робочого дня після сесії.

Одержаний при підвищенні рейтингу результат буде остаточним при виставленні підсумкового контролю.

Студенти, які не з'явилися на екзамені без поважних причин, вважаються такими, що отримали незадовільну оцінку.

Підсумковий контроль оцінюється відповідно до шкали оцінювання знань студентів за ЄКТС.

Шкала оцінювання знань студентів

Оцінка за національною шкалою / National grade	Рівень досягнень, % / Marks, %
Національна диференційована шкала	
Відмінно / Excellent	90 – 100
Добре / Good	76 – 89
Задовільно / Satisfactory	60 – 75
Незадовільно / Fail	0 – 59
Національна недиференційована шкала	
Зараховано / Passed	60 – 100

Не зараховано / Fail	0 – 59
Шкала ECTS	
A	90 – 100
B	83 – 89
C	76 – 82
D	68 – 75
E	60 – 67
Fx	35 – 59
F	0 – 34

МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Метод 1. Словесний	Метод переважно має форму лекцій, часом з елементами бесіди. Використовують під час викладання нового матеріалу, а також у процесі його закріплення.
Метод 2. Наочний	Метод передбачає застосування демонстрації композиційних схем, матеріалів та зразків практичних завдань.
Метод 3. Практичний	Практичний метод – один із ключових у навчанні дизайнерів. Практичні роботи мають важливе навчально-пізнавальне значення, сприяють формуванню вмінь і навичок, необхідних для майбутньої професії та самоосвіти. Виконання завдань допомагає набути практичні навички, розвиває розуміння композиції та відчуття і розуміння матеріалу.

<p>Метод 4.</p> <p>Стимулювання обов'язку і відповідальності в навчанні</p>	<p>Метод передбачає формування у студентів суспільної та особистої значущості в процесі навчання; формує в них певний рівень вимог, дотримання яких означає виконання свого обов'язку. Це допомагає їм сформувати стійкий навик відповідальності в роботі, доброчесності як в процесі навчання, так і при виконанні замовлень</p>
---	---

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачене застосування лекцій, практичних робіт, презентацій, методів проектної роботи.

Діагностика (моніторинг і перевірка) результатів навчання здійснюється шляхом виконання студентами:

- 1) практичних робіт;
- 2) презентацій і виступів на наукових заходах;
- 3) підсумкового екзамену у тестовій формі.

ПОЛІТИКА КУРСУ

Аудиторні заняття з дисципліни «Композиція» проходять у формі лекцій та практичних занять.

Відпрацювання студентом пропущених лекцій відбуваються шляхом самостійного опрацювання теми яка повинна бути законспектована. Пропущені або не вчасно створені практичні роботи виконуються в аудиторії у визначений час згідно графіку відпрацювання та відробок, під наглядом викладача. Це потрібно для того щоб виключити можливість плагіату, тобто присвоєння і здачі студентом чужої роботи.

Студент, який з поважних причин, підтверджених документально, не мав можливості брати участь у формах поточного контролю має право на його відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання.

Важливим елементом у навчальному процесі є академічна доброчесність – сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень. Відповідно до цього викладач повинен надавати достовірну інформацію про використані джерела та власну творчу діяльність, а студент у свою чергу посилення на джерела інформації у разі використання при створенні ідей, ескізів та розробок.

Загалом після завершення кожної практичної роботи відбувається колективне обговорення між студентами та викладачем щодо виявлення негативних та позитивних моментів у виконаному завданні. Враховується

відповідність теми, виконання (володіння матеріалом та технічними засобами) та охайність роботи.

ПРОГРАМОВІ ВИМОГИ

Тема 1. Основні поняття композиції.

1. Основні поняття композиції.
2. Види композиції (фронтальна, об'ємна, глибинно-просторова).
3. Компоненти композиції (форма, лінія, пляма, колір, світло. Фактура, фон і ракурс).
4. Композиційні засоби (статика, динаміка, симетрія, асиметрія. Ритм, контраст, нюанс,).

Тема 2. Закони композиції.

1. Ідейний задум.
2. Композиційний центр.
3. Співрозмірність.
4. Цілісність композиції.
5. Співвідношення форм.

Тема 3. Матеріал композиції. Засоби композиції

1. Крапка.
2. Лінія та її види.
3. Функції та розміщення лінії на площині.
4. Геометричне, оптичне в композиції.
5. Розміщення форм на площині за принципами вільного розміщення, торкання, прилягання, накладання, перетину.
6. Пропорції. Маса.
7. Принципи членування форми.
8. Ритм: метричний (статичний) і періодичний (динамічний).

Тема 4. Принципи композиції. Колір в композиції.

1. Геометричний вигляд та види форми.
2. Величина (величина, прирівняна до людини, однакові величини, незначна різниця величин, значна різниця величин).
3. Об'єктивна властивість форми (тотожність, нюанс, контраст, розміри).
4. Поняття про колір.
5. Колірний тон. Контраст. Нюанс.
6. Гармонія кольорів (монохромна; споріднена; тріада; контрастна).

Тема 5. Прийоми гармонізації. Матеріал гармонізації.

1. Симетрія та її види (абсолютна симетрія, відносна симетрія (дзеркальна), трансляційна (перенесення) симетрія, комбінація трансляційної і дзеркальної, симетрія обертання).
2. Асиметрія.

Схеми різних форм рівноваги на площині.

0. Статика. Динаміка.
0. Контраст та його види. Нюанс.
0. Фактура. Текстура.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Губаль Б. І. Композиція в дизайні. Одно-, дво-, і тривимірний простір: посіб. [для студ. вищ. навч. закл.]. Ів.-Фр., 2011. 240с.
2. Печенюк Т. Кольорознавство. Київ, 2009. 191 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Композиція в графічному дизайні. веб-сайт. URL: <https://cases.media/article/kompoziciya-v-grafichnomu-dizaini> (дата звернення 18.08.2022)
2. Основи композиції: веб-сайт. URL: <http://kompoza.livejournal.com/> (дата звернення 17.08. 2022)
3. Ритм і баланс. URL: <https://www.arthuss.com.ua/books-blog/rytm-i-balans> (дата звернення 18.08.2022)